

BİR SİYASAL EYLEM ALANI OLARAK SOSYAL MEDYA:
KUŞAKLARARASI BİR KARŞILAŞTIRMA

Berra BÜYÜKAVCIOĞLU
Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Öz

Sosyal medya gün geçtikçe hayatımızın içine giren ve bizimle bütünleşen bir mecradır. Bütünleşmeyle birlikte bizim sosyal, siyasal problemlerimiz sanal kamusalılıklara dökülmüştür. Bireyler gerçek kamusal alanları kullandığı kadar sanal kamusal alanlara da dahildir. Herhangi bir sosyal medya aracılığıyla bireyler günlük olarak siyasetten haberdar olmakta ve aktif ya da pasif olarak katılım sağlamaktadır. Gerçek ve sanal kamusalılıklarda siyaset sürekli gündemdedir. Sosyal medyanın kolayca ulaşılabilir olması bireyleri kasıtlı ya da kasıtsız siyasi olayların içine itmiştir.

Fakat iki kamusalılığı ayıran en büyük nokta bu alanlarda aktif konuşan neslin farklılığıdır. Bir nesil gerçek kamusalılıkları tercih ederken, bir nesil ise sanal kamusalılıkları tercih etmektedir. Sosyal medya kullanım sıklığı ve kullanıcı özelliklerine göre siyasi içeriklere katılım değişebilmektedir.

Bu çalışma iki farklı kuşak arasında sosyal medyanın siyasal bir eylem aracı olmasında ve bir kamusalılık oluşturma noktasında etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel bir çalışma yapıp, derinlemesine görüşmelerle veri toplanmıştır. Bu kuşaklar seçilirken darbe yaşayan, darbe hikâyeleriyle korkuyla büyüyen nesil ve darbe görmemiş nesil arasında farklılıklar görülmeye çalışılmıştır. Farklılıkları görebilmek adına darbe yaşayan nesil için X kuşağı (1965-1979), darbe görmemiş nesil için Y kuşağı (1980,2000) seçilmiştir. X ve Y kuşaklarından 10'ar kişi, toplamda 20 kişi ile görüşülmüştür. X kuşağının toplumsal hafızası/siyasal repertuarı onları sosyal medya üzerinden siyasal eyleme karşı temkinli kılmaktadır ya da onu bir çözüm olarak görmemektedir. Y kuşağı ise sosyal medya üzerinde siyasi görüşlerini dile getirerek siyasal sorunlara çözüm getirilebileceğine inanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Siyasal katılım, sanal kamusalılık, sosyal medya, X-Y kuşağı, zihniyet

GİRİŞ

Siyaset, toplumun her köşesini etkileyen bir kurumdur. Hayatın her alanına sirayet edebilen siyasetin, giyilen kıyafetten, okunulan gazeteye, takip edilen sosyal medya unsurlarından ve yaşanan mekânlara kadar etkisi görülebilir. Bu açıdan bakılınca siyasetin yalnızca bir yönetim işi olmadığı gibi; siyasal katılım da bireylerin oy kullanması ve iktidarı belirlemesi olarak görülemez. Siyaseti bir hayat anlayışı olarak konumlayabileceğimiz gibi, onu pratik siyasallık alanı için de telakki edebiliriz. Dolayısıyla bir kimliğin ifadesi, bir tercihte bulunma hali, ideolojik bir tutum, bir duygunun –korku, kaygı, heyecan vb.- yansımaları, basit düzeyde bir yönetsel araç, kutsiyet de içerebilen bir inanç unsuru vb. daha pek çok başlık içinde değerlendirmek mümkündür. Ancak bu makale sınırları için siyaseti gündelik hayat alanına yansıma biçimleri ile değerlendirecek olup, cari siyasetin sınırları içinde kalmaya çalışılacaktır. Sınırları çizilen bu siyasal alanın bir mecra olarak sosyal medya temsillerini, sembolizmini, dilini, kültürünü anlama amacını haiz bir tartışma ve inceleme yapılacaktır.

Siyaset gündelik hayatta her an, her yerde konuşulma etkisine sahiptir. Bireyler kendi düşüncelerini dile getirmekten, başka fikirlere karşı kendilerini savunmaktan keyif alırlar. Sosyal medya da siyasetin sürekli konuşulduğu, tartışıldığı bir mecradır. Bireyler artık sadece gerçek kamusal alanlarda yaşamamaktadır, sosyal medya da bir kamusal alana dönüşmüştür. Gerçek kamusal alanlarda bile sosyal medyanın içine girme ve takip etme isteği vardır. Sosyal medya farklı yaşlardaki bireyler tarafından kullanılmakta ve yaş faktörü sosyal medyanın kullanımını farklılaştırmaktadır.

İki kuşak ile sosyal medya alanında iki farklı dünyayı anlamaya çalışılacaktır. Ortak zemin olarak sosyal medyada yani bir zeminde iki farklı aktörün nasıl konumlandığını, hangi anlam kodlarını ürettiklerini, kendilerini ve görüşlerini nasıl ifadelerlendirdikleri incelenecektir. Bu çerçevede öncelikle siyasal sistem,

siyasal katılım, sosyal medya gibi başlıklar üzerinden teorik olarak çerçeve çizmeyi, ardından 20 kişi ile yapılan derinlemesine görüşme ile örgütlenme, zihniyet, kuşak farklılıkları gibi alt başlıklarla incelemeyi amaçlamaktadır. Görüşme yapılacak kişilerin sosyal medya kullanıp kullanmamasına bakılmış, kullanmayanlar çalışmaya dahil edilmemiştir. Görüşme yapılacak kişiler Konya’da heterojen bir şekilde siyasi kimliklere ve cinsiyete bakılmaksızın belirlenmiştir.

Makale kendi içinde değişen kamusal alanlar ve siyasal eylemlerin kuşaklarla ilişkisinin olup olmadığı gibi ana soruları/problematikleri çözümlenmeyi amaçlamaktadır. Bu ana sorun siyasal sistem, siyasal katılım, sosyal medya, sanal kamusal alan başlıkları altında incelenmiştir.

1. Siyasal Sistem

Siyasal sistem, herhangi bir toplumda, iktidarı, hükümeti ve otoriteyi içeren kurumsallaşmış insan ilişkileri biçimidir (Aydın, 2015). Öncelikle kamu düzenini ve genel yönetimi sağlama görevini yerine getiren bir temel kurumdur (Fichter, 2011). Siyaset, toplumu oldukça etkiler. Bu etkiler gündelik yaşamı, aile-arkadaşlık ilişkilerini kapsar. En basit gördüğümüz hareketleri bile etkileme gücü vardır. Giyim-kuşamda, konuşma tarzında, sakal-bıyık kesim şeklinde, oturlan muhitte ve hatta renklerde bile siyasetin etkisi görülebilir. Siyasetin etkisi yadsınacak boyutta değildir.

Siyasal sistem ise ideolojiyi ön plana alarak insan ilişkilerini ve toplumu düzenlemeye çalışır. Bireylerin tercihlerine değil, toplumun ortak tercihine göre bir ideoloji belirlenir ve seçilen kişiler, iktidar, toplumu refaha ulaştırmak için birtakım sistemler geliştirirler. Burada toplumsal ortak fayda göz önüne alınır. Toplumsal ortak fayda karşılanıyorsa başarılı bir siyasal sistem, karşılanmıyorsa başarısız bir siyasal sistem vardır. Siyasal sistem birbirine bağımlı örüntüler bütünüdür, herhangi biri eksik olursa tüm toplumu etkiler.

2. Siyasal Katılım

Siyasal katılma yönetilenlerin yönetim sürecine etkileri anlamına gelmektedir. Halkın yönetim üzerindeki bu etkisi modern bir tavidir ve siyasetin doğasında meydana gelen değişikliklerle ilgilidir (Aydın, 2015). Siyasal katılım toplumun isteklerini belli etme halidir. Siyasal katılım farklı şekillerde meydana gelebilir. Oy kullanmakta bir siyasi katılımıdır, bir ülkeyi yönetmekte... Aktif ve pasif siyasal katılımlar olabilir. Siyasal katılımdan sonra ise siyasal davranışlar, eylemler ortaya çıkar.

Siyasal davranış, siyasal sistemden kaynaklanan uyarılarla bireylerin belli tutumları ve yönelmeleri sonucunda ortaya çıkan davranışlar olarak tanımlanabilir (Ergil, 1980). Siyasal katılma, bireylerin siyasal sistem karşısında sergiledikleri tutum ve davranışları olduğuna göre bu katılım, basit bir merakla sınırlı olabileceği gibi yoğun bir şekilde gerçekleştirilen eylemleri de içerisine almaktadır (Çağlar, Asıgbulmuş, 2017).

sahiptir

Robert Dahl siyasal katılım açısından toplumu dörde ayırmıştır:

1. Siyasal olmayanlar
2. Siyasal olanlar
3. İktidarı isteyenler
4. İktidar olanlar (Dahl, 1963 akt. Aydın, 2018)

3. Sosyal Medya ve İletişim

Sosyal medya, tek taraflı kitle iletişim araçlarının tam tersi, çok etkileşimli bir iletişim aracıdır. Bireyleri son derece etkileyen bir iletişim ağıdır. Bu etki de gün geçtikçe fazlalaşmaktadır. Her geçen gün hem kullanıcı sayısı artmakta, hem de bireyler bilinçlenmektedir. Sosyal medyayı televizyon, radyo ve gazeteden ayıran ve onu daha etkili yapan bireylerin bu iletişime bizzat dahil olabilmeleridir. Bireyler

sosyal medyayı birçok sebeple kullanmaktadır, gündemi takip etme, boş zaman değerlendirme, eğlenme veya arkadaşları takip edebilme gibi sebepler vardır. Bu sebeplerin önem sıralaması bireylerin ilgisine bağlıdır. Sosyal medya ve internet bireylere tercih hakkı da sunar. Birey siyasetten hoşlanıyorsa sadece o sayfaları takip edebilir ve aktif bir şekilde düşüncelerini dile getirebilir.

Sadece halk değil, siyasetin başındakiler de sosyal medyayı etkin olarak kullanmaktadır. Bu sayede milyonlarca kişiye ulaşabilir ve nabız yoklaması yapabilirler. Etkileşimli iletişim kurulabilmesi, siyasetçinin kısa sürede daha geniş kitleye hitap edebilmesi ve onların tepkisini daha rahat ölçebilmesi sosyal medyayı güçlü bir politik araç haline getiren sebeplerdir (Çıldan, Ertemiz, Küçük, Tumuçin & Albayrak, 2012). Günümüzde medya yeniden üreterek çoğaltan, şekillendiren, karar veren, yönlendiren ve kontrol eden güçlü bir iktidar aracına dönüşmüş durumdadır (Çağlar, Asıgbulmuş, 2017).

Halkta bu siyasetçilerin paylaşımlarını kendi ideolojik yönelimleriyle ve kendi fikirleriyle birlikte yorumlayabilir, destekleyebilir ve eleştirebilir. Bireylerin siyasetçilere ulaşabilmesinin en kolay yolu sosyal medyadır, sosyal medyanın siyaset amaçlı kullanımının bir sebebi de budur.

4. Alternatif Bir Kamusal Alan Olarak Sosyal Medya

Sosyal medya iletişimin en hızlı ve en güncel şeklidir. Sosyal medya ile kısa sürede ulaşmak istediğimiz kitleye ulaşabilir, sesimizi duyurabiliriz. Bunu yaparken bizi destekleyen insanların varlığını görmek motive edici bir durumdur. “Yeni gelişen medya türevleri bilginin yayılmasında, paylaşılmasında önemli bir yer sahibidir. Sosyal medya ismi verilen bu yeni alan, insanları bir araya getirdiği gibi, aynı amaç doğrultusunda örgütlenmiş toplulukları da bir araya getirdi. Sosyal hareketleri birbirine bağlayan ve eylemselliklerine hız kazandıran bir ortam oluşturdu. Bu hareketlerin; kendi üretimlerini, eylemlerini ve haberlerini yayınlayacakları bir yayın mecrası oluşturdu” (Engin, 2011: 37 akt. Babacan, Haşlak, Hira, 2011). Gerçek kamusal alanlarda yeterli kitleye ulaşamadığı için, sosyal medya her zaman benzer düşüncelerin buluşmasına yardımcı bir mecradır. Bu sebeple insanlar gerçek kamusal alanlar yerine sanal kamusal alanları tercih etmektedir. Bireyler sanal kamusal alanlarda özgürce kimlik oluşturabilmektedir.

5. Sanal Kamusal Alan ve Örgütlenme

Sosyal medya günümüzde en kalabalık ve en aktif halde bulunduğumuz kamusal alanlardan biridir. Herkesin birbirine kolayca ulaştığı, haber alabildiği, düşüncelerini rahatça ifade edebildiği veya etmeye çalıştığı bir mecradır. Günümüzde sanal kamusal alanın içinde, diğer kamusal alanlardan daha fazla bulunuyoruz. Öyle ki herhangi bir kamusal alandayken bile, kendimizi sanal kamusal alanın içerisine kapatabiliyoruz. Sanal kamusal alanın içinde her türlü düşünce, her tarzda insan bulunmakta ve bu yönüyle gerçek kamusal alanlardan bir fark bırakmamaktadır. Nasıl ki gündelik hayatta, otobüste, hastanede, iş yerinde siyaset sürekli gündemdeyse ve sürekli konuşuluyorsa; sosyal medyada olmaması düşünülemez. İnsanlar sosyal medyayı destekleme, eleştirme ya da pasif bir şekilde sadece takip etme amaçlı kullanabilir. Gerçek kamusal alanlarda olduğu gibi, benimseme ve ötekileştirme yapılmaktadır. Yani her türlü kendinden olan ve olmayan belirlenmektedir.

Sanal kamusal alanda sürekli olarak gündem belirlenir. Haberler hızlı yayılabildiği için bireyler aktif oldukları her an gündem hakkında bir bilgiye sahip olurlar. Sadece bilgiye sahip olmakla kalmayıp o bilgi hakkında konuşabilir, binlerce insanın düşüncelerini öğrenebilirler. Bu da bireylerin daha kolay eyleme geçebilmesi demektir. Hızla bilgi edinip, halkın yorumunu ve yönelimini öğrenen bireyler kolayca örgütlenebilir hale gelir.

Dünyanın neresinde olursa olsun yaşanan bir facia bütün dünya medyasında haber olarak izleyicilere servis edilir, aynı şekilde sosyal hareketler, toplumsal olaylar da ülke gündeminde yer alır (Korkmaz, 2014). Aynı anda tüm dünyanın gündeminde yer almasıyla birlikte bireylerin bu konular hakkında bir fikri olur ve kolayca fikirlerini beyan edebilirler. Fikirler paylaşıldıktan sonra gündemi takip eden kişiler

beğenerek ya da paylaşarak bu fikre katıldıklarını gösterirler. Fikre katılanların sayısı arttıkça, örgütlenme de o kadar artar.

Örgütlenme sosyal medya sayesinde toplumsal eylemlere dönüşebilir. Bunun en büyük örnekleri Gezi parkı ve Arap baharı olaylarıdır. Bu iki olayda da toplumsal örgütlenme sosyal medyada ortaya çıkmıştır. Gerçek kamusalılık içerisinde yayılması çok zor olabilecek, yanlış anlaşılmalara çok uzun sürede ve neredeyse onda biri kadar insana ancak ulaşabilecek olaylar; birkaç gün içerisinde milyonlarca kişiye ulaşmıştır. Milyonlarca insanın ortak fikirde buluşması üzerine sosyal medyada gündem olan olaylar, gerçek toplumsal eylemler haline gelmiştir. Sanal ve gerçek kamusalılıklarda milyonlarca kişinin ortak paydada buluşmasıyla birlikte, eylemler toplumun istediği şekilde sonuçlanmıştır. X-Y kuşakları sosyal medyanın örgütleyici gücü karşısında hemfikirdir. İki kuşakta sosyal medya aracılığıyla insanların daha kolay örgütlenebildiğini söyler bu iki kuşak örgütlenmelere katılmakta hem fikir değillerdir. X kuşağı örgütlenme sebeplerinin gerçekliğinden endişe duymakta ve bu nedenle katılım göstermek istememektedir. Y kuşağı ise sebeplerin gerçekliğinin kolayca öğrenilebilir olduğunu düşünüp, gerçeklik payı yüksek olan eylemlere katılabilmektedir.

Bölgemizde gerçekleşen ve bizi hayli yakından ilgilendiren Arap baharı Facebook üzerinden başladı ve 4 ülkede iktidar değişimi yaşandı. Ülkemizden de örnek vermek gerekirse 2013 yılında başlayan gezi olaylarının temel amacı yine sosyal paylaşım sitesi olan Twitter üzerinden başladı. Ülkemizi milyonlarca dolar zarara uğrattı. Bu örneklerden de yola çıkacak olursak kitleleri harekete geçirebilen, toplumun algısını yönlendirebilen çok büyük güce sahip ve bir o kadar da tehlikeli mecralardan söz ediyoruz (27, erkek, milliyetçi liberal).

6. Temkinli Nesilden; Sonunu Düşünmeyen Nesle

Sosyal medya ne kadar tehlikesiz görünse de gerçek kamusalılıklara göre daha tehlikelidir. Orada yazılan her bir cümle, her bir beğeni geri alınamayacak şekilde sanal kamusalılığa kendini kazırmaktadır. Gerçek kamusalılıklarda ise bunun bir telafisi, gizliliği, geri dönüşü olabilir. Bir nesil sosyal medya konusunda çekimserken, bir nesil daha cüretkârdır. Bir nesil her zaman söylediği lafın, sergilediği davranışın kendisine geri çevrileceğini bilir ve ona göre davranır. Bir nesil ise sosyal medyanın verdiği güce dayanarak her türlü eleştiriyi, hakareti, beğeniyi ve övgüyü açıkça dile getirir. Kendi duygularını ve tavrını ortaya koymaktan hiçbir şekilde çekinmez.

Siyasal görüşlerimi paylaşıyorum, bir yangın varsa herkesin su taşıması gerektiğini düşünüyorum. Olaylara dikkat çekmek istiyorum (22,erkek, Atatürkçü).

Siyasetle ilgili paylaşımında bulunmam. Kimseyi ilgilendirmez, ben bir seçmenim, vatandaşıım, bir oyum var. Ben kendi düşüncelerime göre gider oyumu kullanırım. Tabii ki kendime göre bir siyasi düşüncem vardır ama sadece karşılıklı konuşmalarda fikrimi söylerim ama sosyal medyada olur olmaz şekilde hiçbir zaman yayın yapmayı düşünmem. Okurum ama karşılık vermeyi kendi açımdan doğru bulmuyorum (62, kadın, Atatürkçü.)

X kuşağı siyasal karmaşanın içerisine doğmuş, çocukluğu siyasal olayların en üst seviyede yaşandığı döneme gelmiş ve gençliği “aman çocuğum siyasete karışma” cümlelerinin zihinlerine kazınmasıyla geçmiştir. Ailelerdeki korku çocukların içine işlenmiştir. Sağ-sol çatışmalarının tavan yaptığı, en ufak olaylardan hapse girildiği, okunulan bir kitaptan kişilerin komünist ya da faşist ilan edildiği, bunlardan dolayı kavgaların çıktığı bir dönemde ailelerin çocuklarından siyasetten uzak durmalarını istemeleri elbette haklı bir istektir. Bütün bunlar üzerine yaşanan 80 Darbesi olayların tuzu biberi olmuştur. Aileler çocuklarını siyasetten uzak yetiştirmek için ellerinden geleni yaparken üzerine darbe yaşanmış ve daha temkinli olmaya çalışmışlardır. Çocukların zihninde siyaset ürkütücü ve uzak durulması gereken bir kurumdur. 80 Darbesinde çocuk olanlar ve tüm gençliğini 80 Darbesi hikâyeleriyle geçirenler ister istemez siyasetten uzak, temkinli ve tedbirli bir nesli ortaya çıkarmıştır.

Ben paylaşımda bulunmuyorum çünkü sevmiyorum. Benim siyasi görüşüm beni ilgilendirir. Ben bir siyasetçi değilim, propaganda yapmaya ihtiyacım yok (56, erkek, milliyetçi).

80 Darbesinde ben çocuktum, televizyondan darbenin olduğunu öğrendik. Babam öğretmendi ve bir köyde yaşıyorduk. Köye yeni bir ebinin tayini çıkmış, çocuklarıyla ve eşyalarıyla birlikte köye gelirken askerler yolda durdurmuş ve saatlerce bırakmamış. Bu olay beni çok fazla etkilemişti ve askerlere karşı bir önyargı oluşturmuştu. Ve o dönemde ağaçlara herkes tuttuğu partiyi yazardı, partilerin amblemlerini yaparlardı. Babam her gördüğünde sinirlenir, fikirlerin başka kimseye söylenmemesi gerektiği hakkında kardeşim ve beni uyarırdı (56, kadın, muhafazakâr).

Bir komşumuz vardı, sağcı-solcu davaları yüzünden baba-kız sürekli kavga edip küserdi. İnsanın en yakınıyla arasına siyaset yüzünden duvar örmeşi beni siyasetten son derece soğuttu (59, kadın, milliyetçi).

Y kuşağı, siyasal karmaşanın sona ermeye başladığı, refaha ulaşılmaya başlandığı zaman çocukluğunu yaşamıştır. Toplumsal hafıza aktarılmış fakat X kuşağına aktarılırken olan etkisi kalmamıştır. Ailelerin çocukları ile alakalı tek korkusu çocuklarının siyasete karışması değildir. Bu korkular yavaş yavaş sona ermiş, aileler yalnızca çocuklarının mesleği ve geleceği ile ilgili endişelenmeye başlamıştır. Aileler ve toplum, iki neslin de siyasi düşüncelerinde, eğilimlerinde ve eylemlerinde etkili olmuştur. X kuşağı etliye sütlüye karışmayan, siyasi eylemlere katılmayı doğru bulmayan bir kuşaktır. Y kuşağı ise kendi doğrularını dile getirmesinin gerektiğini düşünen bir kuşaktır.

Siyasi düşüncelerimi paylaşıyorum, çekinmiyorum bundan. Lakin dilimi ve üslubumu çok iyi kullanmaya çalışıyorum. Çünkü son zamanlarda fazlasıyla sırf bir cümleyi farklı kullandığı için hakaret olarak düşünülüp insanların içeri alındığı çok haber okuduk, çok denk geliyoruz. Şu an on binlerce insan cumhurbaşkanına hakareten yargılanıyor. O yüzden yapıyorum fakat üslubumu aşırı düzgün kullanıyorum. Kendi siyasi görüşümden dolayı başıma bir şey gelmesi beni rahatsız eder çünkü. Gerçekten siyasi olarak saygı açısından çokta güzel bir ülkede yaşamıyoruz (23, erkek sosyalist).

Siyasi düşüncelerimi açıklamak konusunda herhangi bir çekimserliğim yok. Herkesin fikrini beyan etmekte özgür olmasından yanayım (27, erkek, milliyetçi liberal).

Açıkça paylaşmam ama siyasi görüşümün ne olduğunu belli eden paylaşımlar yaparım. Paylaşımlarım kırıcı, ağır, insanları rencide eder şekilde olmaz (22, erkek, milliyetçi muhafazakâr).

7. Nesilden Nesile Sosyal Medya, Siyasal Katılım Algısı ve Zihniyet

Zihniyet bir düşünce halini, davranışlarda gözlemlenen örf ve adetlerle otomatik olarak birleştirilmiş bir olayları görme biçimini ifade eder (Yıldız&Demir,2013). Zihniyet birden bire oluşmaz bize aktarılan toplumsal hafıza, yaşadığımız olaylar, yetiştirilme şeklimiz zihniyetimizi oluşturur ve bu zihniyet kolay kolay değişmez. Tüm davranışlara, kararlara, eylemlere ve eğilimlere yansır. Her bir adımda zihniyetin etkisi görülür.

Sosyal medya bizim kimliğimizdir ve sosyal medyada paylaştığımız her gönderi, yaptığımız her yorum ve sergilediğimiz her davranış bizim kimliğimizden parçalardır. Bu parçalar kuşaklar boyunca yavaş yavaş oluşmuş ve zihniyetler aktarılmıştır. Sosyal medya bir nevi bizim habitusumuzun ve zihniyetimizin sergilenişidir. Kuşaklardaki farklılıklar zihniyetlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Zihniyetler ve habitus değiştikçe kuşaklar değişmektedir. Zihniyetlerin değişmesi de ancak toplumsal olaylarla mümkündür. Korku ile büyüyen bir nesil cesarete çok zor alışır, her zaman onu yadırgar. Fakirlik içinde büyüyen bir neslin israfçı ve ziyankâr olması düşünülemez; çünkü ona işlenen kodlar israf etmemesi yönündedir. Eğer fakirlik içinde büyümüşse yine darlığın gelebileceğini düşünüp her zaman kendini koruma altına almak ister. Siyasi düşünceler de bu yönde gelişmiştir. Siyasi olaylara, kavgalara, arbedelere şahit olmayan bir neslin, siyasete karşı korkarak yaklaşması beklenemez. Aynı şekilde siyasetin en şiddetli zamanlarını görüp, insanların en ufak düşüncesini dile getirmesinden dolayı

hapse girmesine şahit olan neslin de sonunu düşünmeden hareket etmesi beklenemez. Siyasal katılımın da, sosyal medya kullanımının da belirleyicisi zihniyettir.

X kuşağı sadece gerçek kamusal alanlarda değil hayatının her yerinde temkinli ve tedbirlidir. Her zaman sonunu düşünür ve atacağı adımları hesaplayarak atar. Bu kuşak sosyal medyadan çekinir ve siyasi eğilimlerinin herkes tarafından bilinmesini istemez. Sosyal medya kullanma sebepleri genel olarak boş zaman değerlendirme, gündem takip etmektir. Siyasetle ilgili sayfalar takip etseler de bu gündemi ve halkı anlayabilme amaçlıdır. Kendi görüşlerini dile getirmeden sessizce takip ederler. X kuşağı sosyal medyada siyasi açıdan pasif kullanıcıdır. Sosyal medyanın örgütleyebilme gücüne inanırlar fakat bu örgütlenmelere katılmayı doğru bulmazlar. Bugün doğru kabul edilenin, yarın başlarına iş açabileceği düşüncesi ve güvensizliği vardır. Sosyal medyada başlatılan eylemlerin doğruluk derecesi ne olursa olsun katılmayı istemezler ve bu katılım sonucunda mimlenmekten korkmaktadırlar.

Hayır, siyasal paylaşım yapmıyorum. Çünkü aşırı bilgi ve ideoloji karmaşası olan bir ortam da paylaşım yapmak veya fikir beyan etmenin ne bana ne de başkalarına bir yararı olacağını düşünmüyorum. Bu düşüncem de gündemin çok hızlı ve genelde olan bir olayın tersine akması da etkili yani bugün ak dediğinin yarın kara olduğunun ortaya çıkması insan fikirlerinin olgunlaşmasına en büyük engel olduğunu düşünüyorum 63,erkek, apolitik).

Hayır katılmam. Çünkü sevmiyorum. O an kavga arbede olabilir. öyle ortamları sevmiyorum ve uzak duruyorum. Siyasal olarak mimlenebilirim, bunları istemem. Çevreme karşı kötü bir izlenim yaratabilirim (55, kadın, liberal).

Y kuşağı ise sonunu düşünmez, daha rahat ve korkusuzca hareket eder. Siyasi eğilimlerinin bilinmesinden çekinmez, tüm kimliğini sergileyebilme cesareti gösterir. Sosyal medyada duyurulan bir eylemin doğruluğuna inandıkları sürece katılabileceklerini dile getirirler de eylem başlatma konusunda ise daha çekingenlerdir.

Kendi adıma katılmam gerektiğini düşündüğüm şeylerse katılırım. Vicdanen rahat olmam lazım çünkü (23, erkek, sosyalist).

Eylem başlatmak isterim, milletime faydası olacaksa başlatırım da ama benim takipçi sayım az olduğu için yeterince gündeme gelmez (22, erkek, Atatürkçü).

Ben bir eylem başlatmam ama haklılık payını araştırırım, ülkem için faydalı olacaksa o eyleme katılırım (22, erkek, milliyetçi muhafazakâr).

İki kuşakta sosyal medyanın tarafsız olduğunu düşünmektedir. Ne kadar bir kuşak düşüncelerini dile getirmek istemese de sosyal medya kişilerin özgürce fikirlerini dökemediği bir mecra olarak görülmüştür. Bunun sebebi denetlenemeyecek kadar kullanıcı olmasından dolayıdır. Sosyal medya dışındaki tüm kitle iletişim araçlarının tarafı olduğu savunulur.

SONUÇ

Siyasal eylemler ve eğilimler nesilden nesile aktarılan bir zihniyet meselesidir. Eylemler ve eğilimler zihniyete göre şekillenir, bu zihniyeti oluşturan da toplumsal hafızadır. Toplumsal hafıza neyi kaydettiyse geleceğin de o çizgide devam etmesini ister. Siyasal olarak kötü bir dönemden geçen bir nesil, siyasetin kötü özelliklerini aktarır. Kendi uzak durur ve aktardığı kişilerin de uzak durmasını ister. Siyasal olarak daha özgür bırakılan ve kötü zamanların atlatılmış halini gören nesil ise siyasetin içinde bulunmak, daha aktif olmak ister. Siyasal davranışlar zihniyetten kaynaklanır ve bu zihniyet kolay kolay değişmez.

X kuşağı 1965 ve 1979 yılları arasında doğan kuşaktır. Bu kuşak, darbeyi gören ya da darbe hikâyeleriyle büyüyen, büyük bir etkinin altında kalan kuşaktır. Siyaset onların zihinlerinde güvenilir bir kurum değildir. Bu sebeple siyasi eğilimleri ne olursa olsun bunu açık etmek onlar için hatalı bir

davranıştır. Kişinin siyasi görüşü yalnızca kendisini ilgilendirmelidir. Yani x kuşağı hem toplumsal hafıza, hem de işlenen zihniyet dolayısıyla temkinli bir kuşaktır. Siyasi olaylara katılım göstermek bir yana siyaseti konuşabilmek için bile kendini güvenli hissettiği alanlar bulmaya çalışır. Onun doğrularını herkesin bilmesini istemez. X kuşağına göre sanal kamusalıklar siyasetin konuşulacağı bir yer değildir.

Y kuşağı ise darbeden sonra doğan kuşaktır. X kuşağına göre daha az siyasal olay duymuş ve yaşamıştır. Bu sebeple zihniyet değişmeye başlamıştır. Kendi fikirlerini söylemeyi doğru bulmayan neslin yerine, siyasi kimliğini her yerde sergileyebilen bir nesil gelmiştir. Kendi doğrularının üzerine giden, hakkını sosyal medyada paylaşım yollarıyla aramaya çalışan bir nesildir.

KAYNAKÇA

Aydın, M. (2015). Kurumlar Sosyolojisi. Konya: Açılım Kitap.

Aydın, M. (2015). Siyasetin Sosyolojisi. Konya: Açılım Kitap.

Çağlar, N., Asıgbulmuş, H., (2017). X ve Y Kuşaklarının Siyasal Davranışında Sosyal Medyanın Etkisi: Gaziosmanpaşa İlçesinde Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 4(29), 85-112.

Çıldan, C., Ertemiz, M., Tumuçin, H. K., Küçük, E., & Albayrak, D. (2012). Sosyal Medyanın Politik Katılım Ve Hareketlerdeki Rolü. *Akademik Bilişim*, 3.

Dahl, R. A. (1963). Modern political analysis. New Jersey: Prentice- Hall. Aktaran: Aydın, A. (2018). Siyasal Katılımın Kademelerinin İncelenmesi ve Lerner'in Siyasal Katılım Kademelerinin Dönüşümü. Çukurova Araştırmaları, 4(2), 156-164.

Engin, Barış (2011), 'Yeni Medya ve Sosyal Hareketler', Cesur Yeni Medya, e-kitap, der. Mutlu Binark, Işık B. Fidaner, Ankara, Alternatif Bilişim Derneği Yayınları.

Ergil, D. (1980). Yabancılaşma ve Siyasal Katılma. Ankara: Olgaç Matbaası. Aktaran: Çağlar, N. Asıgbulmuş, H. (2017).

Fichter, J., (2011), Sosyoloji Nedir?, Çev. Çelebi, N. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları

Korkmaz, M. (2014). Sosyal Medya-Kamu Politikaları Etkileşimi: Gezi Parkı Olayları Üzerine Bir Değerlendirme. Yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Yıldız, R., & Demir, S. (2003). Milli Kimliğin Oluşumunda Zihniyet. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (8).